

ALBUM

van de
**Caraïbische
poëzie**

samengesteld door

Michiel van Kempen en Bert Paasman

in samenwerking met

Noraly Beyer

Een nieuw lied op de Karsouse meisjes¹

Karsou,² ik heb jou, zo menigmaal bekeken,
Maar al u loze streken, die lijke mij niet,
Al u loze streken, die staan mij niet aan,
Daarom wil ik treden, waar ik koom vandaan.

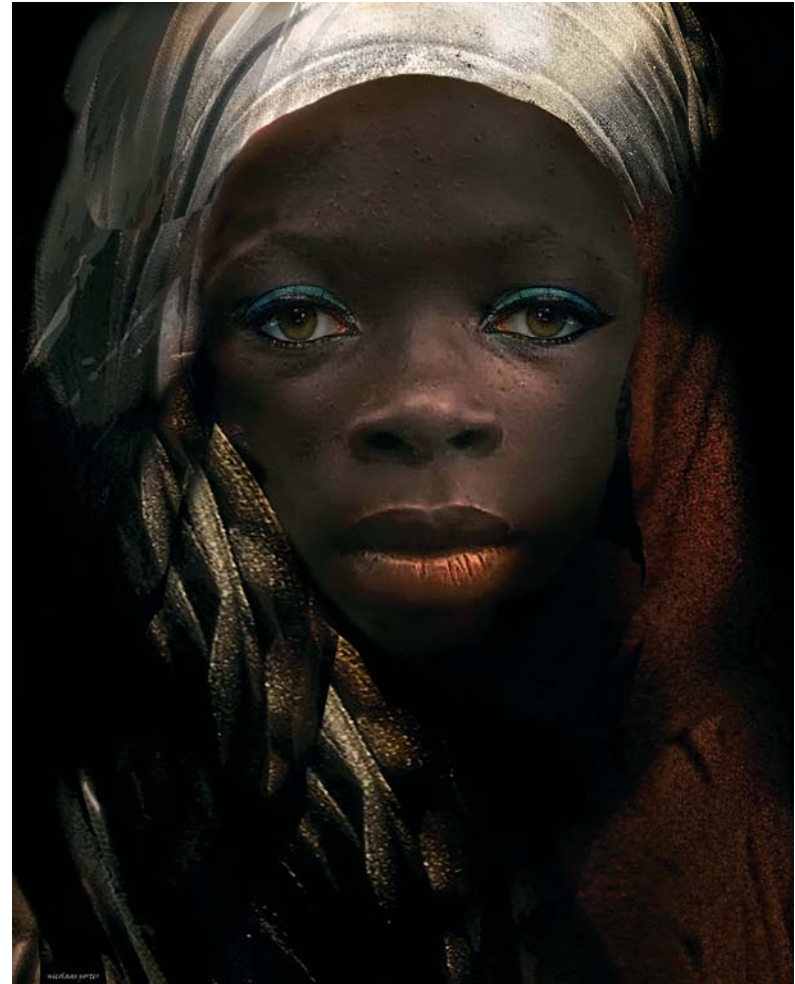
'k Kwam laat, met haast, al door het Heere-straatje,³
Ik zei: lieve maatje, kom zet u hier wat neer,
Drinkt eens een glaasje, rookt een pijp tabak,
Met al die loze streken raakt het geld uit u zak.

Een zoen, kan doen, de hele nacht te blijven
Dan hoort men niet als kijven van onze officier,
Zo raken wij aan 't dwalen, zo dronken als een zwijn,
Ons schip legt voor de palen, wij moeten aan boord zijn.

Laat wij, eens blij, te zaam de glaasjes klinken,
En eens lustig drinken, wij gaan na Holland toe,
Adjeu, Karsouse meisjes, en vaderlandse bruid,
Wij dringen nu voor 't laatste, onze glaasjes uit.

Toe fors, maak los, jouw voor- en achtertouwen;
Wilt nu maar afhouden, men vaart na Holland toe.
Daar is geen beter leven, als bij u echten vrouw,
Verwenst zijn alle hoeren, van 't land Karsou!

- ¹ Van dit terugkeerlied bestaan vele moderne tekstvarianten, bedoeld om het lied zingbaarder te maken voor de z.g. zeemanscoren. Soms met een geografische miskleun als refrein: 'Oho, oho, wij gaan u verlaten, Paramaribo'
- ² Curaçao (verg. Corsow in Papiamentu)
- ³ Heerenstraat is een belangrijke straat in Punda (Willemstad), volgens het liedje bevond zich daar het uitgaansleven met prostitutie

Nicolaas Porter, *Meisje met hoofddoek*.

Een nieuw lied op de Koloniale Jagers¹

(Op een aangename wijs)

1.
Wat een vreugd is ons geboren
In ons dierbaar vaderland,
Nu men de vrede komt te horen
Tussen ons en Engeland,²
Die ons de vrijheid reeds bepalen
Te zijn verlost van 't oorlogs vuur
Roepen wij 'Vivat Kolonialen,
Wij zijn de Jagers van plezier.'

2.
Men is reeds nu ingenomen,
Met gedachten van vertrek,
Om ons oogmerk te bekomen
Van te gaan na Oost en West,
Na het eiland van Surinamen,³
Of na de Kaap de goede Hoop,
En dan na de Dammerarie,
En na Essequibo ook.⁴

3.
o! Hoe zal men daar floreren,
In het land waar de suiker groeit,
Appele Zina⁵ daar beneven,
Dadels en Vijgen in overvloed
Koffie, thee al wat heeft namen
En katoen voor kleren fijn,
Roepen wij 'Vivat Surinamen,
Als wij daar maar eens in zijn.

4.
o, Hoe zullen zij ons gerieven,
De zwarte meisjes van dat land,
Zij zijn dartel⁶ en vol van liefde,
Voor een blanke uit Holland;
Zij zijn fraai genoeg van lidmaten,⁷
Fijn van haar en zacht van vel,
En van onder wel geschapen,
Haar borsjes hebben de grootte wel.

5.
Men zal daar geen kou gevoelen,
Dan de winter daar niet schaadte,
Het is altijd volle zomer,
Liefelijk en delicaat,
Wat zal men daar een vreugd beleven
In dat warm en dierbaar land,
Daar den Hemel geeft de zegen,
Ook vergunt aan alle kant.

6.
Laat ons dan met blijdschap scheiden
Van ons ouders en vaderland,
En van alle lieve meisjes,
Die wij laten in Holland,
Adju dan, vaderland en vrienden,
Adju, meisjes veel geacht,
Wij hopen u ook weer te vinden
Misschien over een jaar of acht.⁸

¹ Een legercorps voor de koloniën in de tropen

² De Vrede van Amiens uit 1802

³ De geografische kennis schiet tekort: Suriname wordt een eiland genoemd

⁴ Demarari en Essequibo, evenals Berbice Nederlandse plantagekoloniën in het huidige Guyana. Vanaf 1814 tot 1964 in Britse handen.

⁵ Sinaasappels

⁶ Wellustig

⁷ Van leden

⁸ Na afloop van het dienstverband

Een zogenaamde 'tentboot', waarmee personen naar de plantages werden geroeid op een Surinaamse rivier.

2

Kokospalm onder de vloeiende wind

Natuur en landschap, stad en nederzetting

VOR de Europese passant zijn de tropische natuur en landschappen vooral exotisch, voor de aldaar geboren en getogen mensen zijn ze een deel van hun identiteit: de diepe verbondenheid met deze entourage, de weelde van het Surinaams oerwoud en de schraalheid van de Antilliaanse eilanden. De trupial en de flamingo horen ertoe, evenals de grietjebie en de kolibrie, de kokospalm, de kankantri, de dividivi en de aloëveracactus. De luxe plantagewoningen en de eenvoudige huisjes van de afstammelingen van de oorspronkelijke bewoners en van de slaven en contractarbeiders, het voorname landhuis en het arme knoekoehuis.

En soms zijn de emoties heftig, zoals wanneer Elis Juliana het heeft over de 'drieste zon die meedogenloos brandt tot de buikwand van de aarde openbaar', al kan ook hij ons vrolijk maken wanneer hij de *patu*, de waggelend, bezingt.

Ooit reed er een stoomtreintje van Paramaribo tot Onverwacht, aanvankelijk bedoeld voor goudzoekers. De lieddichter betreurt dat de laatste trein gereden heeft, net zoals Charles de Beauvois het betreurt dat het oude Punda (in Willemstad) door herbouw zijn oorspronkelijk zwoele, volkse karakter verliest.

Bernardo Ashetu (Henk van Ommeren)

Tropen

Tropicál
Trópical
Tropisch,
noem het hoe je wilt,
in welke taal je wilt,
het betekent: Dans
het betekent: hitte.
Het betekent:
oerbos van bloemen
planten.
Het betekent:
diep donker
ondoorgroendelijk oerbos
van bloemen en
planten.
Het betekent:
dans, hitte
en
het betekent:
drank
dolk
doem.
Het betekent:
haat bij weelde
van bloemen,
bij duister van
zware planten,
van dit ontroostbaar groen.

Michael Slory

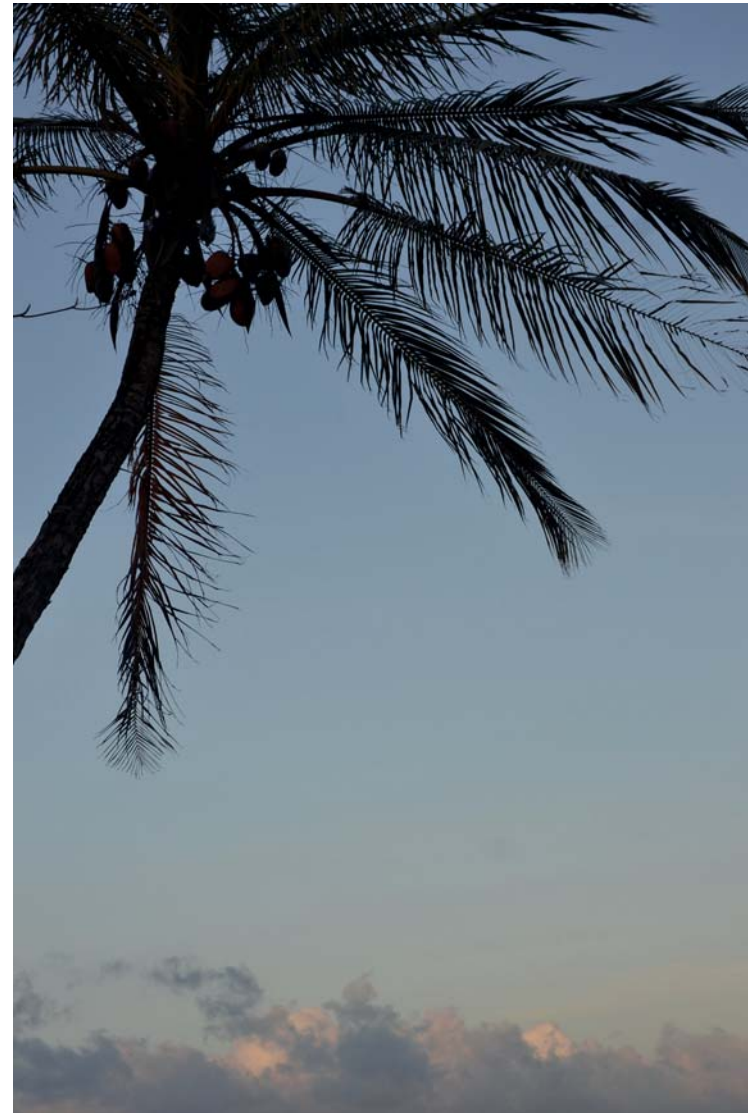
Kokospalm

Kokospalm,
onder de vloeiende wind
luistert het gedicht
en zuivert zich.

Nee, hier is geen eenzaamheid.

Kijk, het gras groeit.
De vogels zingen.
En één en al omarming
is de ruimte.

Kokospalm in Galibi aan de Marowijnrivier.

A. Amier
De Surinaamse stoomtrein¹

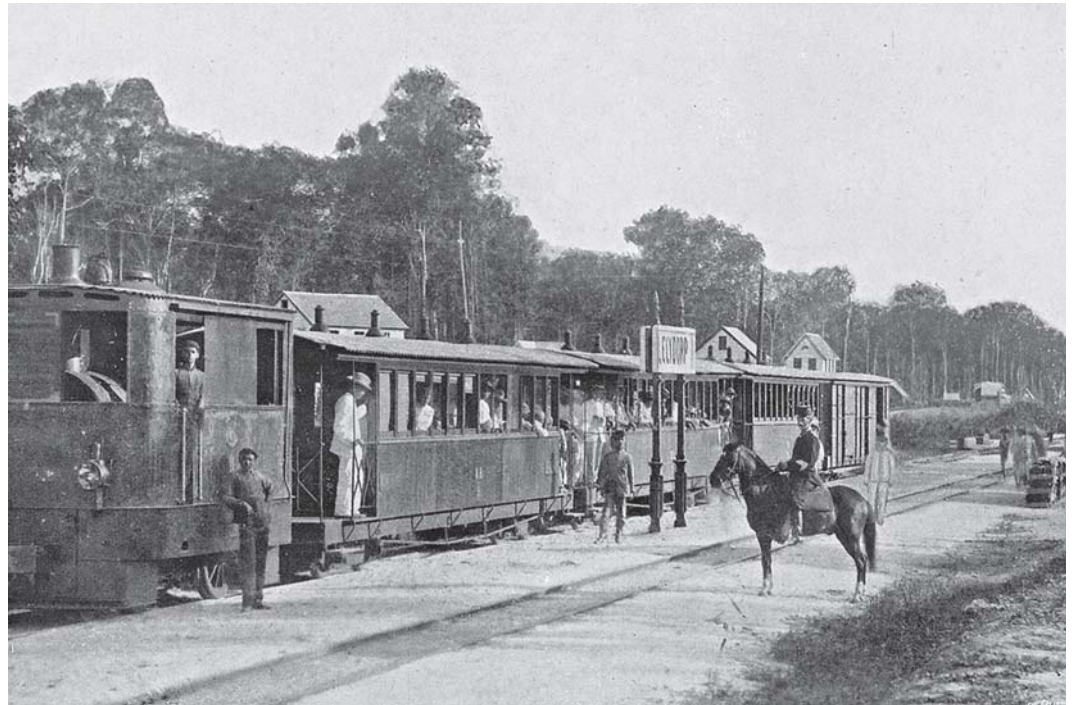
Er reed een stoomtrein door de stad,
hij spuwde vuur en vonken.
Hij zocht zijn weg door het verkeer
en liet dan telkens weer
zijn ketels sissend ronken.

Het ijs'ren paard, het was nooit moe,
het floot met lieve lust.
Het deed zijn werk, en was heel sterk.
Het was nooit uitgeblust.
Ja, het was nooit uitgeblust.

De trein, hij reed met veel gestamp,
hij floot heel hard en schel.
Hij bracht de mensen groot en klein
naar werk of school of Vaillantsplein.
Ja, het ging allemaal heel snel.

Hij bracht de delvers naar hun werk,
naar Dam of De Jong-Zuid.
Na vele weken kwam hij weer
en had dan keer op keer
aan boord een rijke buit.

Maar ach, de trein werd een gevaar.
Wie had dat ooit gedacht,
hij werd verplaatst en reed voor 't laatst,
naar 't verre Onverwacht,
naar 't verre Onverwacht.

Het treintje naar Koffiedjampo (nu Lelydorp).
Foto van Eugen Klein, begin 20^e eeuw.

¹ Tijdens de goudkoorts (begin 20ste eeuw) werd de Landsspoorweg aangelegd tussen Paramaribo (Vaillantsplein) en Benzdorp (station Dam). De reizigers staken de Surinamerivier per kabelbaan over. In 1961 werd Onverwacht het eindpunt. De laatste trein reed in 1987.

A. de Groot
Grietjebie

Een grietjebie (*Pitangus sulphuratus*) pikt aan een papaja.
Foto Gilberto Romeu Winter.

Ik zie jou heel de dag op straat en erf regeren,
Jij met je zwarte kap en helder gele kleren.
En schreeuwend hoor ik jou de buurt tiranniseren:
'Grietjebie, Grietjebie, Grietjebie!'

De hete middagzon zal ieder 't huis indrijven,
En alle vogels stil in struik en boom doen blijven.
Jij stoort je nergens aan, blijft schreeuwen, schelden, kijken:
'Grietjebie, Grietjebie, Grietjebie!'

De kleine man vanzelf moet onderdanig wezen,
Maar zelfs de grote lui durf jij een lesje lezen.
Wie, vogel groot of klein, zal grietjebie niet vrezen?
'Grietjebie, Grietjebie, Grietjebie!'